

Гавловська А.О.
старший викладач
кафедри галузевого права
Херсонського
державного університету

СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ МОЛОДІЖНИХ КОМПЛЕКСНИХ ТА АДРЕСНИХ ПРОГРАМ

Структурна організація системи суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм у їх взаємодії складає інституціональний аспект молодіжної політики.

До системи суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм відносяться:

а) держава в особі відповідних державних органів (Міністерство молоді та спорту України, Управління освіти та науки, Департамент соціального захисту населення Херсонської державної обласної адміністрації та інші);

б) громада в особі органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб її представників (наприклад, Управління молоді та спорту Херсонської міської ради, Херсонський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та інші); в) політичні організації (наприклад, Молодіжна партія України, Молодіжні організації політичної спрямованості – ВМГО «Спілка Української Молоді в Україні»); г) громадські об'єднання (наприклад, Молодіжна Громадська Організація «Вектор», Молодіжна медіа спілка та інші); г) неформальні ініціативні молодіжні об'єднання (наприклад, представники молодіжної субкультури та молодіжні групи соціально-політичних ініціатив, представники волонтерського руху серед молоді); г) «політична людина» як суб'єкт формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм; д) неполітичні агенти впливу (наприклад, молодіжні ЗМІ); е) молода особа як суб'єкт формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм.

Наукові досягнення методологія теорії держави і права дозволяє використати положення синергетичного підходу до вивчення процесів правової самоорганізації молодіжної політики, виникнення та підтримка стійкості відносин в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм та розуміння процесів їх еволюційної динаміки.

Отже, керуючись синергетичним методом ми можемо стверджувати, що відносини в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм складають систему самоуправління: керуюча система – суб'єкт відносин та керована підсистема – об'єкт (об'єктом формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм виступають суспільні відносини, процеси та явища, які пов'язанні з життєзабезпеченням, розвитком, соціальним, професійним, економічним та політичним становленням молоді).

На нашу думку, аналіз структурної організації системи суб'єктів у сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм слід здійснити через призму теорії структурного функціоналізму [2, с. 46] та соціальної структури (Т. Парсонс, Р. Мертон, Б. Малиновський).

Отже, інтерпретуючи положення теорії структурного функціоналізму Т. Парсонса відповідно до завдань нашого дослідження ми може зробити наступний висновок: суспільство, як система, що забезпечую соціалізацію молоді повинно відповідати чотирьом вимогам: 1) бути адаптованим до свого оточення та окремих груп всередині себе (зокрема, до вимог світової спільноти щодо забезпечення відповідного рівня соціалізації молоді та вимог різноманітних груп молоді); 2) мати цілі досягнення в сфері молодіжної політики та виробляти засоби їх досягнення; 3) суспільство має підтримувати свою єдність, тобто виступати не просто механічної сукупністю індивідів, але й контролювати дії індивіда в системі, забезпечує задоволення його потреб і не допускає можливих відхилень у його поведінці; 4) кожне суспільство має прагнути до підтримання рівноваги через такий соціальний інститут, як культура суспільства, яка є впорядкованою системою символів, що визначають поведінку

індивідів та соціальних груп і системою знань та ідей (в нашому випадку в сфері молодіжної політики). Соціальна система також визначає емоційне ставлення членів суспільства до молодих осіб, їх потреб, інтересі та прав, а також забезпечує систему моральних норм і правил в сфері молодіжної політики [3].

Застосовуючи основну теорему функціонального аналізу Р. Мертонна [2, с. 47] до визначення структури відносин суб'єктів в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм зазначимо, що будь-яке соціальне явище в молодіжній політиці може мати багато різних функцій, а також, одна функція може по-різному виконуватися різними суб'єктами формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм (наприклад, функція духовного розвитку молодої людини здійснюється державними органами, громадськими та релігійними організація за допомогою різних засобів та у відповідності до поставлених цілей здійснення такого впливу на особу чи групу осіб).

Відповідно до даної теорії доцільно в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм враховувати наявність функціональних альтернатив (функціональних заміників), тобто пошук нових, більш ефективних суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм, а також «вилучення» соціальних структур, які втратили скою обумовлену необхідність.

Не можливо не відзначити високий рівень бюрократизму серед державних органів та органів місцевого самоврядування в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм. Відповідно до теорії бюрократизму (М. Вебера, Р. Мертонна, А. Гоулднера) «бюрократія – це прошарок професійних управлінців, які включені до організаційної структури, що характеризується чіткою ієрархією, формалізованими способами прийняття рішень, «вертикальними» інформаційними потоками, претензією на особливий статус у суспільстві» [4].

Аналіз системи державних органів та органів місцевого самоврядування в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних

програм, дає змогу дійти висновку, що системи організацій в сфері молодіжної політики створена з метою максимізації владних функцій та в своїй структурі має установи і відомства, які включені до розгалужену структуру виконавчої влади. Про високий рівень бюрократизму державних органів та органів місцевого самоврядування в сфері молодіжної політики може свідчити такий приклад, як отримання гранду з бюджетних коштів на розвиток транскордонного співробітництва прикордонних регіонів України. Зокрема, проект транскордонного співробітництва в сфері молодіжної політики повинен отримати гарантії відповідних органів місцевої влади на отримання 10% фінансування від вартості гранту, бути погодженим у Міністерстві соціальної політики України, Міністерстві молоді та спорту України, департаменті зовнішньоекономічної діяльності, туризму та курортів відповідного ОДА, бути розробленим за участі закордонних партнерів, отримати схвалення на засіданні обласної комісії з конкурсного відбору проектів транскордонного співробітництва Херсонській державній обласній адміністрації, бути підтвердженим «позитивною» грантовою історією. Як бачимо така процедура прийняття рішення, щодо виділення гранту на реалізацію проекту є малоефективною, адже потребує значних затрат часу та зусиль на отримання коштів для втілення соціальної ініціативи.

Багатоманітність відносин соціальних систем з навколишнім середовищем розкрито в теорії структурації Е. Гідденса. Відповідно до даної теорії будь-які соціальні системи мають відповідні структурні властивості у вигляді особливих «ресурсів та правил» [5]. Так в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм «правилами» виступають правила поведінки суб'єктів даних відносин, які закріплюються у відповідних нормативно-правових актах та бюрократичних правилах. Ресурсами в даній сфері виступають матеріально-технічне забезпечення та «людські ресурси».

Кожна соціальна структура за Гідденсом має подвійний характер: соціальна структура впливає на агентів (осіб з високим рівнем соціальної

активності), а агенти – використовуючи знання соціальних правил та механізмів прагнуть до визначеного ступеню стабільності соціального життя [6]. Така наукова позиція дає змогу знайти баланс між прагненням владних соціальних структур при формуванні та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм визначити і контролювати всі можливі варіанти поведінки агентів, з одного боку, та діяльністю людей-агентів, що прагнуть до зміни встановленого державою впливу в даній сфері. Для того, щоб подолати такі розмежування між дією і структурою необхідно постійно здійснювати нові дослідження щодо відтворення структури в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм під впливом цілеспрямованих дій людей-агентів.

Основною ідеєю системної теорії (Н. Луман) є диференціація, що характеризує відмінності у станах соціальної системи і навколишнього середовища. Застосовуючи положення даної теорії до характеристики соціальної системи в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм ми можемо визначити, що розмежування системи і навколишнього середовища в молодіжній політиці, забезпечує розв'язання проблем на рівні структурних припущень альтернативних можливостей [7]. Відповідно до переконань Н. Лумана соціальна система здатна самовідтворюватися, самоорганізовуватися і співвідносити із собою свої елементи в процесі їх організації і в елементарних операціях (самореференція). Відкритість соціальної системи полягає в тому, що вона сама здатна встановлювати і змінювати свої елементи шляхом реляційних (відносних) процесів, що дає підстави для стабілізації суспільства загалом і різних його підсистем [7]. Проте, відтворення соціальної системи «не є точним повторенням вже існуючого, але передбачає постійне відтворення нових елементів, пов'язаних із попередніми» [7].

Отже, соціальна система в сфері формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм є відкритою та самовідтворюваною. Структура взаємозв'язків її елементів будується на основі

самоорганізації та виконанні елементарних операції в сфері забезпечення соціалізації молоді особи, визначає можливі варіанти взаємодії з іншими (суміжними) соціальними структурами.

Отже, дослідження особливостей структурної організації суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм здійснено нами через призму синергетичного підходу, теорії структурного функціоналізму, теорії соціальної структури, теорему функціонального аналізу, теорію бюрократизму, теорію структурації та системну теорію.

Враховуючи вищезазначене ми вважаємо, що перспективними напрямками розвитку структурної організації суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних та адресних програм є:

- підвищення рівня самоуправління системи суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм;
- адаптування цілей системи до швидких змін соціально-економічних умов розвитку соціальних інституцій в даній сфері;
- підтримка рівноваги між суб'єктами даної структурної організації (наприклад, розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади; делегування окремих повноважень в сфері формування та реалізації комплексних та адресних молодіжних програм);
- підтримка єдності системи суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм, пошук більш ефективних суб'єктів та «вилучення» соціальних структур, які втратили свою обумовлену необхідність;
- подолання бюрократизму та корумпованості окремих елементів системи суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм;

- вдосконалення нормативно-правової бази що визначає правила поведінки суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм;
- пошук нових видів джерел ресурсного забезпечення діяльності системи;
- дослідження впливу цілеспрямованих дій відповідних суб'єктів на відтворення структури суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм;
- встановлення та зміна елементів системи суб'єктів формування та реалізації державних молодіжних комплексних і адресних програм шляхом реляційних (відносних) процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Юрій М.Ф. Політологія: Підручник. – К.: Дакор, КНТ, 2006. – 416 с.
2. Мертон Роберт. Социальная теория и социальная структура (фрагменты). Под ред. В. Танчера. - К., 1996. - С. 45-80.
3. Парсонс Талкотт. О социальных системах. - М.: Академический проект, 2002 - 832с.
4. Бюрократія по Веберу [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://www.grandars.ru/college/sociologiya/ponyatie-byurokratii.html>
5. Haralambos M., Holborn M. Sociology. Themes and Perspectives. Collins Educational. L., 1993.
6. Теория структуризации э. Гидденса [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://socio.rin.ru/cgi-bin/article.pl?id=732>
7. Геоeкономічні сценарії розвитку і Україна: монографія / М. З. Згуровський, Ю. М. Пахомов, А.С. Філіпенко та ін. — К.: ВЦ «Академія», 2010. — 328 с.